

Johdanto

Daniel Nylund

Katso tuoreempia kirjoituksiani; [Teoblogi](#)

Neljä päivää joulun. Ennen kuin menen nukkumaan aloitan joulusaarnan valmistelun. Kiitollisena manaan esikoistani, joka on velvoittanut minua pitäytymään perinteessä, josta ei välttämättä edes itse pidä.

Tietenkin olen valmis näkemään vaivaa harvinaisen nautinnon eteen. Lapset istuvat asennossa ja ovat hiljaa kun isä puhuu. Jos joku väittelee vastaan hän tekee sen vain hiljaa mielessään. Tuskin maltan odottaa.

Koko illan olen siivonnut toimistoani. Halusin saada työpöytäni kokonaan tyhjäksi ja puhtaaksi. Kun papereiden siirto, pölyimuroiminen ja rätti ei tuottanut toivottua tulosta, tein vaarit ja hain pannuhuoneesta hiomakoneen. Halusin satojen vuosien vanhat punahongan syyt uudestaan näkyviin. Imuroidessani puupölyä imuri ylikuumentui ja lakkasi toimimasta. Onneksi. Kosteä rätti vapautti puusta hurmaavat aromit. Aloitan tämänvuotisen joulusaarnan valmistelun kostean punahongan tuoksussa.

Rakastan puun syitä. Olen rakentanut työpöytäni kolmesta yli satavuotiaasta lankusta. Niiden kasvuhistoria on silmiäni alla luettavissa. Mistä osasta Karjalaa ne tänne tuotiin, sitä en tarkkaan tiedä. Olivatko ne syntyneet Beetlehemissä tai Nasaretissa, samantekevää. Karjalasta kuitenkin. Pienen kotinavetan lattialankkuja ovat alun perin olleet. Lämpimän ja suojaosan paikan pohjalankkuja. Ties vaikka siellä olisi lapsiakin syntynyt – tai ainakin tehty. Naapurin emäntä, joka voisi kertoa näiden lankkujen historian on jo kuollut. Hän tunsu ympärillä kasvavien vanhojen puiden tarinat. Jotkut omenapuut olivat saaneet alkunsa hänen taskunpohjalla idättämistään siemenistä. Tontin kulmalla kasvava kuusi on jakautunut kolmihaaraiseksi koska hänen veljensä laski rattikelkallaan hangesta pilkistävän latvan yli ja halkaisi sen.

Siitäkin on kulunut jo kohta sata vuotta. Silti minulla ei ole mitään syytä epäillä näiden tarinoiden paikkansapitävyyttä. Onhan viime vuosina kirjattu varsin luotettavia kertomuksia 90 vuotta sitten tapahtuneesta sisällissodasta, vaikka viimeiset elossa olevat silminnäkijät olivat silloin vasta lapsia.

Evankeliumit silminnäkijäkertomuksia.

Kertomus Jeesuksesta on silminnäkijöiden kertomusten pohjalta tallennettu paljon aiemmin. Ne ovat yhtä luotettavia kuin 1990-luvulla kirjoitetut muistelmat Suomen viimeisistä sodista. Kummassakin tapauksessa alkuperäisten tapahtumien kokijat ja näkijät olivat vielä elossa. Kertojilla oli mahdollisuus kutoa omia tulkintojaan tarinoihin, mutta peruskertomusta ei voinut väärentää todistajien ollessa vielä elossa. Markuksen evankeliumi kirjoitettiin aikana jolloin silminnäkijöitä oli vielä runsaasti elossa. Muut evankeliumit kirjattiin aikana jolloin alkuperäiset todistajat olivat jo tekemässä kuolemaa. Jos niitä ei olisi viimeistään silloin kirjattu, teksti olisi muuttunut vähemmän luotettavaksi perimätiedoksi.

Tämä ei kuitenkaan päde Jeesuksen syntymätarinaa. Sen silminnäkijät ja kokijat eivät enää olleet elossa kun evankeliumeja kirjattiin. Paimenista ja viisaista miehistä ei koskaan kuultu mitään. Ainoat mahdolliset todistajat olivat Joosef, josta ei joulukertomuksen jälkeen kuulla mitään ja Maria, joka lähenteli viittäkymmentä Jeesuksen kuollessa. Hänen ei koskaan kerrota millään tavalla korostaneen syntymätarinan erikoisuutta. todistajat ovat jättäneet näyttämön Eikä siitä siksi paljon kirjoitettukaan. Ensimmäisten kristillisten dokumenttien tekijä ohittaa syntymätapahtumat kokonaan, koska ei tiedä niistä mitään. Hänelle riitti että Jeesus oli ”naisesta syntynyt” niin kuin kaikki muutkin.

Seuraavaksi vanhin teksti, Markuksen evankeliumi ei myöskään tunne mitään joulukertomusta.

Jouluevankeliumit

Ainoastaan Matteus ja Luukas kertovat Jeesuksen syntymätarinan. Historioitsijoiden parhaan arvauksen mukaan Jeesus syntyi juuri ennen Herodes Suuren kuolemaa vuonna 4 ekr. Hänen kuolemansa poiki tyrannian vastaisia mielenosoituksia, joista osa oli messiaanisia luonteeltaan. Kansa odotti messiasta joka vapauttaisi heidät miehitysvallan sorrosta.

Yksityiskohdat ristiriitaisia

Yksityiskohdat eivät aina täsmää. Matteuksen mukaan Jeesuksen vanhemmat asuivat Beetlehemissä ja Luukkaan mukaan Nasaretissa. Matteuksen mukaan enkeli ilmestyi Joosefille ja Luukkaan mukaan Marialle. Vaikka kristittyjä on aiheesta syytetty sukupuolisyrynnästä Joulukertomus on välittynyt kokonaan naisen ehdoilla. Kuka olisi koskaan kuullut tai taiteessa nähnyt että enkeli olisi ensin ilmestynyt Joosefille?

Matteus kertoo syntymätarinan enemmän Joosefin kannalta ja Luukas Marian näkökulmasta. Jostain syystä naisen näkökulma on jäänyt dominoimaan kristillistä mielikuvitusta kahden vuosituhannen ajaksi.

Matteus herättää kysymyksen uskottomuuden mahdollisuudesta, mutta Luukkaan Joosefilla ei näytä olevan minkäänlaisia ongelmia kihlattunsa yllättävä raskauden suhteen.

Myyttinen syntymätarina?

Ehkä Jeesus syntyi neitsyestä tai ”nuoresta naisesta”, niin kuin kreikan kielen sana myös merkitsee. Matteus ja Luukas kertovat omalla tavallaan että Jeesus vapaa siitä väkivallan perinnöstä, jonka osaksi jokainen ihmisen lapsi auttamattomasti syntyi. Se että hänen kerrotaan syntyneen sekä Jumalasta että ihmisestä on tapa kertoa ihmisestä, joka on vapaa....

Jeesuksen syntymäkertomus on voi muistuttaa aikalaisten kuninkaallisten mytologisia tarinoita. Tämän kertomuksen Jumalalla ei kuitenkaan ole väkivaltainen. Myyttisissä kertomuksissa kuninkaiden jumalallisesta alkuperästä hedelmöittäminen on yleensä raiskaava ja siitä syntynyt jälkeläinen on kosta kylvävä sankari. Joulukertomuksen lapsen jumalallinen alkuperä on kyllä väkivallan ympäröimää, mutta itsessään siitä vapaa. Maria ja Joosef valitsevat lapsen ja suostuvat tehtävään, joka on heille annettu. Lapsi elää ja kuolee pyhitetyn väkivallan kohteena ja sen todellisen sisällön paljastajana.

Matteuksen ja Luukkaan kertomukset seuraavat myyttistä kaavaa tavalla, joka nakertaa sitä sisältä. Samalla tavalla Vanha Testamentti syntyi myyttisissä maisemissa. Sen väkivaltainen Jumala alkaa kyseenalaistamaan itseään ja paljastamaan väkivallan todellisen lähteen ihmisessä itsessään.

Rene Girard pitää aika käsittämättömänä että aikamme suuret ajattelijat eivät pysty erottamaan seimenkertomusta myyttisistä tarinoista keisareiden jumalallisesta alkuperästä. Joulukertomus on suorastaan ironinen rinnastus Keisari Augustuksen syntymätarina. Sen mukaan Apolloksi oletettu käärme oli siittänyt hänet äitinsä nukkuessa. Pari kuukautta ennen hänen syntymäänsä luonnon ilmiöt ennustivat uuden keisarin syntymästä. Sen tähden senaatti antoi käskyn että sinä vuonna syntyneet poikalapset jätettäisiin heitteille.

Augustuksen titteleihin kuului Jumalainen, Jumalan Poika, Jumala Jumalasta syntynyt, Herra, Vapahtaja ja Maailman Pelastaja. Tällaisten titteleiden käyttäminen tallissa syntyneestä ihmispoloisesta on vallankumouksellista ironiaa. Mutta Roomaa ei naurattanut. Kaikki ”tiesivät” että Jumalan ja ihmisen välinen yhdyntä on mahdollinen. Yhtä varmaa oli ettei sellainen voinut tapahtua köyhien ja oikeudettomien joukossa.

Valtakunta pysyi pystyssä niin kauan kun kansalaiset palvoivat Jumalia, jotka auttoivat heitä sodissa ja tuottivat lopulta rauhan. Jumalten tuottama rauha oli aina vihollisten nujertamisen kautta aikaansaatu rauha. Voittoisa väkivalta oli ainoa rauhan väline.

Matteuksen ja Luukaan joulukertomus vihjaisi jostain aivan muusta. Jos tämän lapsen alkuperä oli millään tavalla jumalallinen, hänen syntymänsä elämänsä ei taipuisi tavallisten myyttien kaavaan. Niissä ihmisen väkivalta sijoitetaan Jumalaan ja uhrin ääni vaiennetaan. Tämä Jumalasta syntynyt ihminen puhuisi uhrin äänellä ja paljastaisi väkivallan yhteisön omaksi

Teksti on jäänyt kesken, enkä löydä loppua koneeltani.